FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT CARL OTTO LENZ

föredraget den 11 maj 1995 *

A — Inledning

1. Föreliggande talan om fördragsbrott avser tre direktiv inom försäkringsområdet. Kommissionen gör gällande att Republiken Grekland inte till fullo har införlivat dessa direktiv med den nationella rätten inom den utsatta tidsfristen och, i andra hand, att Republiken Grekland inte har underrättat kommissionen om detta införlivande.

2. Mål C-109/94 rör rådets direktiv 90/618/EEG av den 8 november 1990 om ändring, särskilt såvitt avser ansvarsförsäkring för motorfordon, av direktiv 73/239/EEG och 88/357/EEG, vilka avser samordning av lagar och andra författningar angående annan direkt försäkring än livförsäkring [1]. I enlighet med artikel 12 i detta direktiv skulle medlemsstaterna inom arton månader vidta de ändringar i sina nationella bestämmelser som behövdes för att följa direktivet och genast underrätta kommissionen om detta.

3. Mål C-207/94 rör rådets direktiv 88/357/EEG av den 22 juni 1988 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring, och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utöva friheten att tillhandahålla tjänster samt om ändring av direktiv 73/239/EEG [2]. I enlighet med artikel 32 i detta direktiv skulle medlemsstaterna inom arton månader vidta de ändringar i sina nationella bestämmelser som behövdes för att följa direktivet och genast underrätta kommissionen om detta.

4. Slutligen rör mål C-225/94 rådets direktiv 90/619/EEG av den 8 november 1990 om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utnyttja friheten att tillhandahålla tjänster och om ändring av direktiv 79/267/EEG [3]. I enlighet med artikel 30 i detta direktiv skulle medlemsstaterna inom tjugofyra månader vidta de ändringar i sina nationella bestämmelser som behövdes för att följa direktivet och genast underrätta kommissionen om detta.

* Originalspråk: tyska.

1 — EGT nr L 330, s. 44.

2 — EGT nr L 172, s. 1.

3 — EGT nr L 330, s. 50.

5. Kommissionen avgav i vart och ett av dessa tre fall ett motiverat yttrande enligt artikel 169 i EG-fördraget efter att ha givit Republiken Grekland tillfälle att inkomma med sina synpunkter. Republiken Grekland meddelade kommissionen att arbetet med att införliva de omnämnda direktiven ännu inte var fullföljt. Kommissionen väckte därför i alla tre fallen talan vid domstolen. På Republiken Greklands begäran beslutade domstolen att förena de tre målen för det muntliga förfarandet och domen.

B — Analys

6. Republiken Grekland har inte bestritt att den inte har införlivat de tre nämnda direktiven med nationell rätt inom de tidsfrister som hade fastställts för detta i kommissionens tre motiverade yttranden.

7. Likväl har svaranden yrkat att talan skall ogillas. Denne har i detta avseende anfört att ett förslag till presidentförordning, som var avsett att införliva de tre omtvistade direktiven med nationell rätt, hade utarbetats i juni 1992. Detta förslag underställdes Symvoulio Epikrateias (lagrådet) för prövning i mars 1994. Denna försening berodde på att detta förslag var föremål för en ingående prövning från de behöriga myndigheternas sida och att ett antal förändringar inträffade avseende tjänsterna inom de behöriga ministerierna och myndigheterna under ifrågavarande tidsperiod. Symvoulio Epikrateias beslutade under år 1994 att det inte längre var möjligt att anta det nämnda förslaget, då ifrågavarande direktiv under tiden hade ändrats genom direktiv 92/49/EEG [4] och 92/96/EEG [5]. De grekiska myndigheterna förbereder därför nu ett nytt förslag till presidentförordning som skall införliva inte bara de tre direktiven ifråga utan även direktiv 92/49 och 92/96 med nationell rätt.

8. Omständigheterna, till vilka Republiken Greklands ombud hänvisade ännu en gång under förhandlingen vid domstolen, är inte sådana att de berättigar det av svaranden medgivna fördragsbrottet. Det framgår av domstolens fasta rättspraxis att en medlemsstat "inte kan åberopa bestämmelser, förfaringssätt eller rådande situation beträffande sin nationella lagstiftning för att rättfärdiga det förhållandet att de skyldigheter och tidsfrister som följer av gemenskapernas direktiv inte har iakttagits" [6]. Det skall påpekas att direktiv 88/357 skulle ha införlivats senast den 31 december 1989 och direktiven 90/618 och 90/619 senast den 20 maj 1992. Detta skedde inte i Grekland. Republiken Grekland har inte heller införlivat dessa direktiv

4 — Rådets direktiv 92/49/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av lagar och andra författningar angående annan direkt försäkring än livförsäkring samt om ändring av direktiv 73/239/EEG och 88/357/EEG (EGT nr L 228, s.1).

5 — Rådets direktiv 92/96/EEG av den 10 november 1992 om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring samt om ändring av direktiv 79/267/EEG och 90/619/EEG (EGT nr L 360, s. 1).

6 — Dom av den 2 augusti 1993, kommissionen mot Nederländerna (C-303/92, Rec. s. I-4739, punkt 9).

med nationell rätt inom den tidsfrist om två månader som fastställts i de motiverade yttrandena av den 7 juli 1993 (mål C-109/94), av den 6 augusti 1992 (mål C-207/94) och av den 15 februari 1994 (mål C-225/94). Detta är avgörande för bedömningen av om talan i förevarande mål är välgrundad.

För övrigt skall anmärkas att även direktiv 92/49 och 92/96, som har åberopats av den grekiska regeringen, redan skulle ha införlivats senast den 31 december 1993 respektive den 1 juli 1994.

9. Detsamma gäller svarandens påstående att avsaknaden av åtgärder för införlivande inte hindrade att bestämmelserna i de ifrågavarande direktiven faktiskt tillämpades i praxis.

10. Då det sålunda är visat att Republiken Grekland inte i rätt tid har införlivat ifrågavarande direktiv med nationell rätt, behöver domstolen inte pröva kommissionens anmärkning om att den inte hade underrättats om införlivandet.

Detta är uppenbart i målen C-207/94 och C-225/94, i vilka denna anmärkning endast har framställts i andra hand. Detsamma måste dock gälla även för mål C-109/94, i vilket kommissionen har gjort gällande att Republiken Grekland inte har införlivat de ifrågavarande direktiven *och* att den inte har underrättat kommissionen om de åtgärder för införlivande som har vidtagits. Om de åtgärder som är nödvändiga för att införliva ett direktiv med nationell rätt inte vidtas, kan kommissionen logiskt sett inte heller underrättas om dessa. Att det fastställs att direktivet inte har införlivats omfattar därför också den ytterligare anmärkningen att någon underrättelse inte har lämnats, utan att detta måste fastställas särskilt.

11. Domstolen har i två nyligen avkunnade domar avseende liknande fall visserligen fastställt att ifrågavarande direktiv inte har införlivats, varvid kommissionens talan i övrigt har ogillats [7]. Detta tillvägagångssätt synes på grund av vad som nämns ovan emellertid inte lämpligt. För övrigt skall det påpekas att det inte på något sätt handlar om en fast rättspraxis. I de två domar som nämns ovan åberopar domstolen visserligen domen av den 18 maj 1994 i mål C-303/93 [8]. Domstolen har dock exempelvis i en dom av den 15 december 1994 [9] i ett liknande mål endast fastställt att den svarande medlemsstaten inte hade införlivat de ifrågavarande

7 — Dom av den 23 mars 1995, kommissionen mot Grekland (C-365/93, REG s. I-499), och av den 6 april 1995, kommissionen mot Spanien (C-147/94, REG s. I-1015). Det är inte möjligt att avgöra om domstolen var av samma åsikt i domen av den 4 april 1995, kommissionen mot Italien (C-348/93, REG s. I-673), då kommissionens talan ändå till viss del ogillades i detta mål.

8 — Kommissionen mot Italien, Rec. s. I-1901.

9 — Kommissionen mot Spanien (C-94/94, Rec. s. I-5777). Se även dom av den 19 januari 1995, kommissionen mot Belgien (C-66/94, REG s. I-149), där kommissionen gjorde gällande att den ifrågavarande medlemsstaten inte hade vidtagit de för införlivande nödvändiga åtgärderna "och/eller" inte hade underrättat kommissionen om dessa.

direktiven. Domstolen har varken i domskälen eller domslutet särskilt behandlat kommissionens ytterligare anmärkning att den inte har underrättats om de åtgärder som är nödvändiga för införlivandet. Detta synes mig vara riktigt.

C — Förslag till avgörande

12. Följaktligen föreslår jag följande avgörande:

"1) Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt EG-fördraget genom att inte inom de föreskrivna tidsfristerna anta de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att helt följa direktiv 90/618/EEG, 88/357/EEG och 90/619/EEG.

2) Republiken Grekland skall ersätta rättegångskostnaderna."